

Verslag kenniskring governance

In september kwam de kenniskring Governance weer bijeen. De kenniskring stond dit keer in het teken van het thema 'Coalition of the Willing': hoe organiseer je naast breed passief draagvlak ook actief draagvlak van partners die iets willen? Waar zitten de krachten voor het mobiliseren van een coalition of the willing? Hoe doe je dat? Hoe vind je die mensen? Wat werkt wel en wat niet?

Co Verdaas, hoogleraar gebiedsontwikkeling aan de TU Delft en Dijkgraaf van het Waterschap Rivierenland, reflecteerde als externe deskundige op de ingebrachte ervaringen van de deelnemers. Wat hem in grote lijnen opviel, was dat het leek of we met twee missies bezig zijn: het op gang krijgen van een beweging en het verwerven van een nationale parken Nieuwe Stijl status. Zijn advies was om helder te krijgen wat je eigenlijk wilt. Dat is bepalend voor je rol en inzet. Het andere was dat we veel spraken over verbinden, maar dat we dat onvoldoende doen doordat de taal die we gebruiken, de eigen ethiek en de formele governance dat (onbewust) in de weg staan. Dus wees daar alert op!

Hoe kom je tot een Coalition of the Willing?

Aan de deelnemers werd gevraagd wat hun ervaringen hiermee zijn. Dit leverde de volgende tips op:

- ∞ probeer de energie erin te houden en druk op het proces te houden. Een status-aanvraag zet bijvoorbeeld druk op het proces om tot iets tastbaars te komen.
- ∞ Je moet weten te balanceren tussen de groep die eerst zekerheid over alles wil hebben maar daarna ook aan boord zijn, en de groep die meteen wil meedoen en beginnen en pas later vragen begint te stellen. Deze balans kun je vinden door kleine stappen te zetten naar een stip op de horizon. En laat dat ook zien.
- ∞ kies voor een brede coalitie en brede opgaves waaronder natuur, energie, woningbouw, leefbaarheid. Hoe ga je dat vervolgens inpassen in het gebied? De partners moeten dan samen puzzelen in de belangen. En dat kun je faciliteren met een kleine organisatie. Wees wel alert op de diepere motieven waarom partijen willen aanhaken. Zijn deze oprecht en steunen ze de gezamenlijke ambities, of liggen er andere motieven aan ten grondslag?
- ∞ Zorg ook dat je uit het hokje van "natuur" komt, en wees helder over wat de status van een nationaal park inhoudt. Geeft het nu wel of geen beperkingen?
- ∞ En je moet kunnen aangeven wat de toegevoegde waarde van een nationaal park voor een gebied is, en voor de partners waarvan je wilt dat die mee gaan doen
- ∞ Zorg ook dat je private partijen meer betreft dan nu. Bijvoorbeeld voor toerisme. De investeringen moeten grotendeels van hen komen. Dit betekent dat je ze als partner soms ook meer de lead moet durven geven.
- ∞ een route voor het bouwen van zo'n coalitie is het "ontzorgmodel". Bouw een organisatie die overheden op bepaalde beleidsdossiers ontzorgt. Zie het voorbeeld van skigebieden. Dit zijn pps-achtige constructies met aan de basis een gemeenschappelijke visie waarin de deelnemende private partijen een grote stem hebben.
- ∞ Een andere ervaring was om de beperkingen vanuit beleid en planologische doorwerkingen in kaart te brengen? Focus je daarna op 'de witte vlekken' en spits daar de coalition of the willing op toe.

Daarna was het de beurt aan Co Verdaas om op de inbrengen te reflecteren.

Wat hem in de eerste plaats opviel, was dat we 'uitsluitende' taal gebruiken. Als je met anderen een beweging op gang wilt brengen, dan helpt dat niet. Dus probeer vanaf nu uitnodigende begrippen en taal te gebruiken die iedereen begrijpt.

Wat hem verder opviel, was dat proces en inhoud vaak door elkaar lopen. Het is heel positief dat er gewerkt wordt vanuit een inhoudelijke passie en drive, maar de valkuil is dat een analyse van de proceskant ontbreekt: wat is de context, wie zijn je ambassadeurs en financiers, waar zitten hindernissen? Het gaat hier primair om gebiedsprocessen in een complexe omgeving. Dat vraagt eerder onthechting zodat je de ander goed kunt begrijpen! Gebiedsprocessen aansturen is een vak apart. Denk dus goed na over wat er van jou wordt gevraagd in jouw rol.

Let ook op dat je je niet teveel focust op de institutionele kant. Soms moet je juist om overheden heen werken als je hen wilt beïnvloeden: bewoners en ondernemers zijn je ambassadeurs!

Wat helpt is dat de (aspirant-) nationale parken zich richten op de toekomstige inrichting van Nederland. Er komt een nieuwe beweging op gang voor biodiversiteit, klimaatadaptatie en energie. We zijn dus bezig met de goede beweging, mét of zonder label van nationaal park, en vertrouwen daarop. Een waarschuwend woord voor aanwezigen is dat de benoemde gebiedsopgaven soms zeer breed gekozen zijn. Ga terug naar de basis en bepaal je eigen richting en koers. Wat is je precieze opdracht? Is dat het op gang brengen van een beweging, of is dat het verkrijgen van een status van nationaal park? En wie is je opdrachtgever? Aan wie leg je verantwoording af? Daar moet je helderheid over hebben, want je opdracht is bepalend voor je inzet, je rolopvatting en op welke partijen je je richt. Als de opdrachtgever en de opdracht diffuus zijn, dan is het heel makkelijk voor partijen om een beetje achterover te leunen en te gaan kijken waar het heen gaat.

Nationaal Park de Utrechtse Heuvelrug

In de middag stond gebiedscasus Nationaal Park de Utrechtse Heuvelrug centraal.

De vraag vanuit dit park was hoe je een beweging op gang kunt brengen van ondernemers, bewoners en andere initiatieven 'buiten' de formele governance om zonder dat de ambitie en doelen van het nationale park uit het oog worden verloren?

De aanwezigen gaven verschillende adviezen aan de Heuvelrug mee hoe ze hiermee aan de slag kunnen gaan en dit kunnen stroomlijnen, van het gebruik maken van storytelling om bewoners gericht te betrekken tot het organiseren van speldenprikken zoals kleine evenementen.